Ramón Campmany y Cassimir Giralt

TOTAL, RES

Comedia en un acte

TOTAL, RÉS

Ramón Campmany
y Cassimir Giralt

TOTAL, RES

Comedia en un acte

BARTOMEU BAXARIAS
Impressor : : Alt de Sant
Pere, 17 - BARCELONA
1912

PERSONATGES

LLUIS, 28 anys.

MARIA, 22 anys. Esposa de l'anterior.

LAURA, 25 anys. Germana de l'anterior. Viuda.

REMEIS, 50 anys. Mare de María y Laura. Viuda.

JOAN, 30 anys. Germa d'en Lluís.

BONIFACI, 50 ayns.

EL CAMBRER, 32 anys.

L'acció a Barcelona. Epoca actual.

Aquesta obra fou estrenada en lo teatre Principal de Barcelona, la nit del 11 Maig de 1912, baix el següent repartiment:

Lluis, Sr. Nolla; *Maria*, Sra. Santolaria (Fineta); *Laura*, Sta. Santolaria (Pilar); *Remeis*, Sra. Faura; *Joan*, Sr. Aymerich; *Bonifaci*, Sr. Daroqui; *El Cambrer*, Sr. Amorós.

ACTE ÚNICH

Menjador amb mobles moderns, richs y de bon gust. Dugues portes al fons y altres dugues a cada costat. En primer terme, a banda y banda de l'escena, dugues tauletes pera pendre thè. Un balancí prop de cada una. Llantia elèctrica, cortinatjes, catifa, objectes d'art...etc... La taula parada amb quatre coberts.

ESCENA I

LAURA *y* JOAN

Laura. *(Aixecantse de la cadira hont seia).* Li repeteixo que no; y no insisteixi que's en và.

Joan. *(Seguintla).* Laura, Laura... Jo'm moriré.

Laura. *(Resolta).* Està bé: li prometo assistir als funerals.

Joan. *(Sempre seguintla).* Diguim una paraula; una sola.

Laura. *(Deturantse, resolta).* Encara que'n vulgui dugues. No y no!

Joan. *(Deturantse).* No?...

Laura. No!

Joan. *(Abandonantse en una cadira amb tò còmicameut resignat).* Crudel!

Laura. *(Asseiense).* Axís potser acabarà d' importunarme amb les seves tossudes pretencións. No l'estimo y no l'estimaré may. Entesos?... Donchs, ja ho sab.

Joan. Està bé, però que consti: passi lo que passi, la responsabilitat serà tota seva. Vostè'n tindrà tota la culpa... Fà moltes nits que jo no puch dormir.

Laura. Està clar. Com que dorm de día!

Joan. El llit es un infern pera mi. Un somni del «Dante».

Laura. De quí diu?

Joan. Del «Dante».

Laura. No'l conech, però es igual.

Joan. Totes les nits desvetllat, pensant en vostè...

Laura. També ho deia de solter el meu marít, que Déu l'hagi perdonat, però als quatre díes de casat, ni una marmota.

Joan. Es que no tots som iguals, senyora. Per la meva part dech dirli que si vosté volgués...

Laura. Què?...

Joan. (*Que s'haurá aixecat agafant el cuixí de sobre'l balancí, s'apropa a n'ella, el deixa a terra y cau de genolls*). Que l'estimo,... que l'estimo,... veliaquí.

Laura. (*Aixecantse ràpida*). Una altra vegada?

Joan. (*Aixecantse, amb el cuixí sota'l bras*). Cregui, Laura, que'l meu amor...

Laura. Vostè es més que un home vulgar, es pesat, pesadíssim!

Joan. (*Llensant el cuixí a terra*). Donchs, si senyora; tot lo que vostè vulgui, però es per vostè que ho soch. Jo no'n tinch la culpa. No se perquè s'havía de morir el seu marit!

Laura. Que no hi tenía dret a morirse?

Joan. Sí; però si no s'hagués mort, vostè no hi hauría vingut a viure en aquesta casa.

Laura. Suposo que no tindrà la pretenció de discutir el meu perfecte dret, més perfecte que'l seu, a viurehi en aquesta casa?

Joan. Poch a poch, senyora. Jo soch el germà... del meu germà.

Laura. Y jo soch la germana...de la meva germana. Y soch viuda.

Joan. Y jo solter.

Laura. Donchs, casis y podrà anarsen.

Joan. Es lo que jo dich a vostè: casis. (*Agafant el cuixí de terra; suplicant*). Casis amb mi y farèm un niu pera tots dos.

Laura. *(Fugin d'ell com si'l cuixí fós per ella una amenassa*). Altra vegada?... Me veuré en el cas de contarho tot a la meva germana. Aviam quin paper hi farà el seu simpàtich germanet!

Joan. Tindré'l disgust d'explicar al meu germà qui es la seva cunyada. Aviam quin paper hi farà la seva simpàtica germaneta!

Laura. Pobre María!...

Joan. Pobre Lluis!...

Laura. Que potser ne té la culpa la meva germana?

Joan. Que potser ne té la culpa el meu germà?

Laura. La María es una desgraciada!

Joan. En Lluís es un martre!

Laura. *(Ofesa)*. Joan!...

Joan. *(Ofès)*. Laura!...

Laura. Valent gènit el del seu senyor germanet!

Joan. Valent caràcter el de la seva senyora germaneta!

Laura. (*Fent per anàrsen*). Acabèm!

Joan. Es lo qu'estich desitjant. Precisament tinch molta feyna en els meus trevalls literaris. Haig d'acabar una novela.

Laura. Pobret!...

Joan. Li faig llàstima, eh?

Laura. Pobret... del qui la llegeixi!

Joan. (*Cambiant de tò, insinuant*). Vaja, Laura, Laureta... no sigui tant crudel... que vostè no ho es aixís... que no'm mereixo

que ho sigui. *(Agafant el cuixí).* Que si vostè vulgués...

Laura. (*Com espantada, tement l'esceneta del cuixí*). Hem acabat, y per sempre, sent?... per sempre... Li prego tingui la bondat de no dirigirme may més la paraula.

(Toca'l timbre).

Joan. (*Suplicant*). Ho diu de debò?

Laura. Ni mitja paraula.

ESCENA II

DITS Y EL CAMBRER

Cambrer. (*Sortint pel fons*). Me cridavan?...

Laura. Sí, senyor; avuy no dino aquí. Digui a la senyoreta qu'he anat a dinar a casa la senyora Riera.

Cambrer. Està bé.

(Fent per anàrsen).

Joan. Esperis. Digui al senyoret que avuy no dino a casa; qu'he anat a esmorsar amb els companys.

Cambrer. Serà servit.

(Joan fà mutis per la segona esquerra. Laura surt per la segona dreta).

ESCENA III

Cambrer. (*Treu dos coberts de la taula y, després de mirar el rellotje, diu):* Tres quarts d'una!... Els senyorets ja no poden trigar gayre. Déu vulga que s'hagin llevat de més

bon humor que aquests darrers díes. Quínes batussesl... No he vist un matrimoni més mal avingut... Al vèurels, me van ben enganyar. No cal pas fiarsen de les aparien-cias. Tan joves, tan simpàtichs: hermosa ella, guapo y elegant ell; tots dos richs..... Ningù ho diría que tinguessin tan mal gènit, y que lo mateix que aqueixos altres, sempre semblessin gat y gos.

ESCENA IV

DIT, LLUIS Y MARÍA

(Aquests apareixen molt serios y estirats, Lluis per la primera dreta, María per la primera esquerra, y passan a ocupar, el primer, el balancí de la dreta, y la segona se senta a taula a l'esquerra. Llarga pausa. El cambrer no bada boca, esperant ordres. Lluís fuma un cigarret).

Maria. (*Al cambrer*). Còm? Dos coberts no més?... Y la senyoreta Laura?

Cambrer. Està a punt de sortir. M'ha encarregat que li digués que avuy và a dinar a casa la senyora Riera.

Maria. Està bé.

Lluis. (*Al cambrer*). Y el senyoret Joan?

Cambrer. També es aquí encara, però tampoch se quedarà a dinar. Axís m'ha manat que l'hi digués.

(Petita pausa).

Cambrer. Quan vulguin... El dinar està a punt.

María. Pot portarlo desseguida.

(El cambrer và a retirarse).

Lluis. (*Al cambrer*). Me farà el favor d'esperarse uns quants moments. No tinch pressa y estich fumant.

Cambrer. Molt bé.

Maria. Molt malament. He dit que podia servir el dinar desseguida.

(Em cambrer dupta, no savent a quí obehir).

Lluis. Y jo he dit que fes el favor d'esperarse un quans minuts.

Cambrer. (*Conciliador*). Si volen tot pot arreglarse.

María. (*A Lluis*). Es a dir, que jo estich obligada a esperar a que'l senyoret acabi de fumar el seu *cigarro*, pera dinar?

Lluis. Y jo estich obligat a menjar la sopa freda perque la senyoreta no pot esperar un moment?

María. Es la una ben tocada!

Lluis. (*Mostrantli el rellotje*). No es pas veritat... Faltan dos minuts.

María. (*Mostrantli el seu rellotje*). El seu rellotje và a tres quarts de quinze. Es a la vora d'un quart de dugues, si no li sab greu.

Lluis. Amb quín rellotje arregla el seu, si es servida?

Maria. Amb el de la Catedral. Què hi té que dir?

Lluis. Que's un rellotje tan clerical com vostè. El meu và amb el de l'Academia de Ciencias.

Maria. Donchs, el rellotje de l'Academia de Ciencias atrassa!

Lluis. El que adelanta es el de la Catedral. *(Al cambrer)*. Que té hora vostè?

Cambrer. (Quín compromís!) Sí..... no. (*Tractant d'acontentar a tots dos*). Com portar, porto hora, però... com que devegades el poso amb el de l'Academia de Ciencias...

Lluis. Vostè sap lo que's fà!

Cambrer. ...y altres amb el de la Catedral. *(Mirant el seu rellotje).* Ara està parat. No sé si es la una...

Lluis. *(Ràpit)*. Sí... o l'altra.

Maria. Bé; que dinèm o no dinèm?... perque si no...

Lluis. Sí, senyora: dinèm. Ja he acabat de fumar.

(S'assèu a taula).

Maria. Ja era hora! (*Al cambrer*). Pot servir el dinar.

Cambrer. *(Mutis pel fons, tornant a entrar tot seguit amb una sopera, que deixa a taula)*. La sopa!

Maria. Serveixis, si'l plau.

Lluis. No tinch pressa Serveixis vostè. (*María se serveix y després l'hi apropa la sopera*). Qu'es això? *(Al Cambrer).* No li vaig manar que digués a la cuynera que no'n fes més de sopa de peix?

María. Dirà a la cuynera que, fins a nova ordre, fassi sopa de peix dos díes a la setmana. A mí es la sopa que m'agrada més.

Lluis. Vostè cumplirà lo que li mano. Avuy es l'últim día de sopa de peix!

Maria. Que no se'n oblidi. Sopa de peix dugues vegades a la setmana!

Lluis. Ho veurèm!

Maria. Ho veurém! (*Pausa llarga, durant la qual menjan. Després d'haver begut vi y examinat l'ampolla*): Qui l'ha dut aquest ví?

Lluis. Quí vol que l'hagi dut! El taberner!

Maria. No li pregunto rès a vostè. (*Al Cambrer*). Li demano qui es que ha dut aquest ví?

Cambrer. Es de casa'l marquès de Vilatorta. El senyoret me và ordenar que deixés de pèndrel al *Colmado.*

Lluis. Justament. Que hi te què dir!

Maria. Què hi tinch que dir!... Que'l ví del marquès de Vilatorta es tan agre com el caràcter de vostè!

Lluis. Totes les comparacions son odioses. Aquest ví es excelent.

Maria. (*Al Cambrer*). Ja pot retirar aquesta ampolla y anar a buscar ví de l'altre.

(El Cambrer và per retirar l'ampolla).

Lluis. (*Al Cambrer*). Vostè se'n guardarà prou!

(Gest d'espant del Cambrer).

Maria. Donchs d'aquest ví no'n veuré, mal que li pesi. Primer beuré aygua!

Lluis. Perfectament. Aixís se li aplacaràn els *nirvis*. No hi ha rès que'ls alteri tant com el ví.

Maria. Vetaquí perque vostè està sempre tant... *nirviós*.

Lluis. Poch a poch, senyora. Procuri no in-

sultarme, que jo encara no li he faltat a vostè.

Maria. Te rahó. Lo que fà es sobrarme!

Lluis. Ne prench nota. No n'hi faré gayre temps de nosa!

(Pausa llarga. El Cambrer deixa una plata demunt la taula).

Lluis. Qu'es això?...

Cambrer. Llus fregit.

Lluis. Llus fregit! Ja pot portar l'altre plat. Què tením després?...

Cambrer. (*Servint una plata de sobre'l bufet*). Salmó en salsa.

Lluis. Llus!... Salmó!... Tot peix, eh?... Digui a la cuynera que'm fassi un *biftek.*

Maria. Sento tenir de participarli que de *biftek* no'n podrà menjar avuy.

Lluis. Com?... No més faltava que això! Es a dir que vostè'm privarà de menjar lo que'm vingui de gust?...

Maria. Tant flach de memoria està, que no sab que avuy es día de peix?

Lluis. Avuy día de peix?... De quin sant?

Maria. Miri el calendari y ho sabrà.

Lluis. Y fà tres dies, també era día de peix?

Maria. Sí, senyor. Me sembla que un divendres de Quaresma bé deu ésser día de dejuni?

Lluis. Serà aixís si vostè vol. Però jo ja estich cansat de tants dejunis y no estich disposat a que vostè segueixi inventant díes de peix.

Maria. (*Ràpida*). Mentres jo estigui en aquessta casa, se menjarà de peix tots els die-

que l'Iglesia ho mana. Si vostè es un heretje jo no vull condempnarme.

Lluis. Està bé. Me'n aniré a menjar a la fonda. Això es inaguantable!

(Llensa el toballó damunt de la taula).

ESCENA IV

DITS, LAURA *y tot seguit* JOAN

Laura. (*Elegantment vestida amb trajc y ombrella de dol*). Potser faré tart. (*A María, besantla*). Adéu, vaig a dinar a casa la senyora Riera; es el seu *cumpleanys*.(*A Lluis*). Adéu Lluis; qu' aprofiti el peix. Es un Salmó hermosíssim...

Joan. *(Vestit amb elegancia, mirant el rellotje*). Oh! la una y mitja; potser faré tart... *(A Lluis*). Me'n vaig a dinar amb els companys. (*Pren l'ampolla*). Calla! una marca nova! Marquès de Vilatorta... Excelent, excelent... *(A María)*. Adéu María; qu'aprofiti.

(Mutis Laura y Joan, cada hú per una porta del fons, esguardantse a qúa d'ull).

ESCENA V

MARÍA, LLUIS *y* CAMBRER

Lluis. Sí, senyor; es inaguantable. *(Tornant a llensar el toballó damunt de la taula y anant a asseures al balancí*). (*Al Cambrer*).

Portim el cafè. (*A María*). Suposo que'ls díes de peix se pot pendre cafè?

Maria. Vostè dirà.

Lluis. El que jo dich es que tot això s'acabarà y ben aviat.

Maria. (*Alsantse de taula y anant a asseures a l'altre balancí*). Per mi no estigui. Y quan més aviat, millor.

(Pausa llarga durant la qual el Cambrer serveix el cafè).

Maria. Portim «El Correo Catalàn».

Lluis. Y a mi «El Poble Català».

(El Cambrer dóna un diari a cada hú. Mutis. Pausa).

Maria. (*Amb intenció, per Lluis*). Encara un altra crim! (*Llegint*). «Marido salvaje»... «Ayer en la calle de la Luna, un hombre que había llegado beodo á su casa, las emprendió á palos con su mujer, propinándola á la pobre tan soberbia paliza, que la dejó medio muerta. La infeliz tuvo que ser auxiliada por los vecinos, siendo después llevada á la casa de socorro donde fué curada de grandes contusiones. El marido fué conducido al Palacio de Justicia, quedando encerrado en uno de sus calabozos»... Quin salvatje! Si hi han homes que mereixeríen que'ls penjessin. Jo no se perquè les dònes ens hem de casar.

Lluis. (*Amb intenció. Per María*). Eh?... Un altre suicidi. (*Llegint*). «Ahir al matí, un vehi del carrer d'Aribau se suicidà tirantse del tercer pis al carrer y quedant mort en el acte. En les butxaques del desgraciat s'hi trobà una carta adressada al Jutge, en la que deia que's donava la mort a causa de

no poguer aguantar més temps el mal caràcter de la seva dòna»... Quina bruixa que deu ser! Si hi han dònes que mereixen garrot! Jo no comprench perquè ens hem de casar els homes!

María. Que potser và per mi tot això?

Lluis. Que potser anava per mi lo que vostè ha llegit avans?

María. Sí, senyor. Per vostè! per vostè!...

Lluis. Donchs, lo mateix li dich.

Maria. (*Aixecantse*). Vostè es un mal educat.

Lluis. (*Aixecantse*). Y vostè no té modos.

Maria. Vagi en nom de Déu, beneyt!

Lluis. Que'l dimoni se l'emporti!

ESCENA VI

DITS, EL CAMBRER *y* REMEYS

Cambrer. (*Desde'l fons, immediatament després de les darreres paraules de Lluis. A María*). Hi hà la seva mamà que vé a buscarla.

Lluis. O que se l'emporti la seva mare! (que es lo mateix!).

Maria. Mamà...

Remeys. Bon día, noys. (*Observant que acavan de barallarse*). Bò. Ja hi tornèm a ser?...

Lluis. Senyora Remeys, això no té remey!

Maria. (*Ploriquejant*). Ay, mamà; que desgraciada soch, que desgraciada!...

Lluis. Vaja, ara l'inevitable ploriqueig.

Remeys. Bé, però què us passa? (*Observant*

les plates de demunt la taula). Que no heu dinat?... Ay, senyor!... Aquest llus tan hermós no us menjèu?... Y aquest salmó?...

Maria. Ay, mamà; si no tinch gana!

Remeys. Tanta que'n tinch jo; es una conciencia que això's fassi malbé. Deixeuvos de criaturades y veniu que menjarèm. (*A Lluis*). Apa, Lluis. (*Al Cambrer*). Portim un cubert, si'l plau... Sèu, noya, sèu; no siguis tonta.

Lluis. Gracias, senyora. Que vagi de gust. Ja n'estich tip de peix. Día per altra es día de dejuni en aquesta casa!

Remeys. Ay, ay! Que potser es día de dejuni avuy?

Maria. Y donchs! Que no n'han fet de peix avuy a casa?

Remeys. No, filla. Ens ha passat ben bé per alt.

Lluis. No més es aquí que aquestes coses may passan per alt!

Maria. Y ara menjarà llus? Vostè barrejarà! Això es un pecat mortal. Nostre Senyor ho castiga molt fort això de barrejar.

Remeys. Bé, però Nostre Senyor tampoch vol que la vianda's fassi malbé. Això es un cas de conciencia. (*Amb la boca plena*). Deixar fer malbé aquesta vianda es un pecat molt pitjor que barrejar!

Lluis Y es clar! Té rahó. Mengi, mengi... (A veure si atrapa un enfit!)

Remeys. Us dich qu'es riquíssim! Teniu una cuynera de primera.

Lluis. (*Després d'aproparse als llavis la tassa de cafè*). Ex!... (*Alsantse*). Ja'm dispensarà, però tinch d'anàrmen de precís. Si quan

acaba vol pendre cafè, allí'n té. També es de día de peix. (Y ara, el bastó y el barret, y a trovar un advocat. Això no té altra solució que'l divorci).

(Mutis. Porta dreta).

María. Jo no sé còm, vejentnos aixís, pot menjar tant de gust.

Remeys. Ay, filla!... Les coses no s'han de pendre tant a la valenta. Jo sí que hauría estat ben posada si cada vegada que'm barallava amb el teu pare no hagués tingut de dinar!... Veus, jo ho feya al revés: Com més crits me feya, més menjava. A l'últim ne và perdre'l vici. Và veure que li sortiría massa cara de mantenir.

María. Donchs, jo no tinch tanta sanch freda. A mí els *nirvis* me vibran com cordes de guitarra. Estich frenètica... Millor serà que surti. Si vostè's vol quedar, quedis. Jo me'n vaig. Joseph!... El *sombrero* y'ls guants... (*Al Cambrer que apareix*). No, no, m'aniré arreglar al *tocador*.

Remeys. Però ahónt dimoni anèu tant atrafegats? Que no sabèu qu'en havent dinat no es bò acalorarse! Esperat un xich, dòna, y sortirèm juntes. Ahónt vols anar amb tanta pressa?

María. (*Desde la porta esquerra*). Ahónt? A casa d'un advocat; això no té altra solució que'l divorci.

(Mutis).

Remeys. (*Aixecantse ràpida*). Reyna Santíssima! Què dius, ara?... (*Al Cambrer*). Serveixim el salmó al quarto de la meva filla.

(Mutis. Seguida del Cambrer portant la plata y un cubert).

ESCENA VII

LLUIS (*1.ª dreta) y al poch* BONIFACI (*Pel fons*)

Lluis. (*Mudat y posantse'ls guants*). Incompatibilitat de caràcter. Perfectament. Això no hi hà pas dupte qu'es un cas de divorci. Y mes incompatibilitat de caràcter que hi hà entre jo y la dòna, no crech que se'n trovi. Aquestes coses pensades y fetes. El divorci, com el matrimoni, es sols qüestió d'un cop de cap... Cap a veure un advocat, y fil a l'agulla!... Però, el cas es que no'n conech cap d'advocat.

Bonifaci. (*Porta fons*). Es vostè, Lluis?..... Còm ho passa?

Lluis. (*Encaixant*). Molt bé, senyor Bonifaci. Y vostè?...

Bonifaci. Bé, bé... Precisament venía per veure al seu germà. Que no hi es?

Lluis. No ha dinat a casa, avuy. Però si vol pot esperarlo; no pot trigar...

Bonifaci. Y donchs, Lluis; qu'es de la seva vida?

Lluis. La meva vida! Ay, senyor Bonifaci: un infern!

Bonifaci. Que no li van bé els negocis?

Lluis. Els negocis ray!...

Bonifaci. Que potser no lliga amb la sogra?

Lluis. Ni amb la sogra ni amb la dòna! Escolti. No coneix pas un advocat especialista en divorcis? Me convé un advocat que ho enllesteixi aviat, ben aviat.

Bonifaci. Home! Tanta pressa li corra?

Lluis. Molta. Vostè no sab lo qu'es viure amb una dòna sense avenirshi.

Bonifaci. Què diu ara, sant cristià! Amb la meva dòna no m'hi he avingut may. Y l'he soferta vint anys!

Lluis. Y no ha intentat may rebelarse? Trencar els llassos matrimonials?

Bonifaci. No, senyor. Tot lo més qu'hem trencat han sigut alguns plats.

Lluis. Donchs, jo no tinch tanta paciencia.

Bonifaci. Lo que vostè no té es una dòna com la meva! Un día, no fà gayre temps, vaig gosar a parlar devant d'ella de les teoríes de Darwin, y després de dirme micu... miri...

(Ensenyantli el clatell).

Lluis. Qu'es això? Una esgarrapada?

Bonifaci. No senyor, dugues! Dugues esgarrapades y unes cetrilleres que van tocarme de plè a plè en mitj del clatell.

Lluis. Vostè si qu'està ben amanit! Si m'ho fà la meva dòna, la mato. Y vostè no s'hi và tornar?

Bonifaci. La que hi và tornar và ser ella, perque li vaig dir bruixa!

Lluis. Amb la meva dòna no hem arrivat may a tant, però si no m'en separés potser si que hi arribaríem perqué té un gènit! No'ns avením en rès. Sempre estém com a gat y gos, y tot lo que jo faig ho troba mal fet. Ademés, te un seguit de capritxos estrambótichs... Me vol fer menjar sopa de peix casi cada día.

Bonifaci. Que potser es de la costa?

Lluis. No senyor; es dels Josepets... Ah! Y beata... Me fà dejunar día per altra y tro-

ba agre el ví del Marqués de Vilatorta... Un *colmo* senyor Bonifaci!...

Bonifaci. Inconvenients de casarse massa jove, veliaquí. Les sangs bullen y coses insignificants adquireixen una importancia exagerada. Però ja s'hi ha pensat bé en això de divorciarse? Miri que's molt sèrio.

Lluis. Molt més sèrio es viure malament.

Bonifaci. Es que jo, si li haig de parlar amb franquesa, no sé si te prous motius pera demanar el divorci; perqué això que m'acaba de contar, tots aquets capritxos per estranys que siguin...

Lluis. Com que no tinch motius? Si ho sabré jo si'n tinch de motius!

Bonifaci. Es que no n'hi ha prou amb que ho sapiga vostè... Ho dupto, però en fí... Miri. Al carrer de la Lleona, número vintisís, hi viu don Joan Bías. Un bon advocat. Díguili que hi và en recado meu.

Lluis. Que's queda vostè?

Bonifaci. No, no; valdrà més que torni d' aquí una estona. L'acompanyaré fins a la cantonada. Tinch un recadet a fer...

Lluis. Aném, aném.

(Mutis pel fons).

ESCENA VIII

MARÍA, REMEIS *y* CAMBRER

(Les dugues primeres apareixen parlant. María vestida amb elegancia. Cambrer desparant taula).

Remeis. Creu, filla, això del divorci es un disbarat.

Maria. Es inútil, si no m'hi vol acompanyar vostè, hi aniré sola.

Remeis. No, no; ja t'hi acompanyaré. Cabalment don Joan Bías es l'advocat de tota la familia. Ja ens ha perdut tres plets.

Maria. Y haven perdut tres plets me'l recomana?

Remeis. Un día o altre guanyarà, dòna! No pot ser que sempre perdi! Potser ara te guanyarà el divorci.

Maria. Aném, aném...

(Mutis pel fons. El Cambrer acaba de desparar taula. Mutis a l'entrar Joan).

ESCENA IX

Joan. (*Apareix malhumorat llensant el bastó y el barret sobre una cadira*). Quín dinar!... L'un no compareix, l'altre tampoch, y a n'en Ramonet l'esperen. Vaja una pressa! Allò no es menjar. Hem engolit dos plats, un cafè, una copeta de licor y al carrer: com si tinguessin molta feyna a fer! (*Asseyentse*). Bà, bà, a mi que no'm vingui amb qüentos en Ramonet: qüestió de faldilles, ja li he dit: qüestió de faldilles... Però la veritat es que, vaja!, que per unes faldilles ja val la pena de fer un sacrifici. (*Amb un suspir*). Jo'l pogués fer per la Laura! (*Trayentsa uns papers y un retrat de la butxaca. Mirant el retrat*). Ay, Laura, Laureta... (*Després de mirar a dreta y esquerra, besa el retrat*). Té, aquest ningú te'l treu... (*El torna a besar*). y aquest altre tampoch. Es una postal-retrat d'ella qu'he *distret* de l'àlbum de la

meva cunyada. Si la Laura ho sabía! (*Fà un badall*). Aaaaaa!... Quína son! Una dormideta no vindría del tot malament ara, però, no, si ho sapigués la Laura ho trabaría vulgar y cursi això d'adormirse després del disgust, què dich del disgut!, de la desesperació d'haver renyit amb ella. (*Fà un altra badall*). Aaaaaa!. . Però es ben cert que a mi els disgustos me fan venir més ganes de dormir!... Aaaaaa!... No hi puch fer més!... (*Fent per desvetllarse*). Bà, bà. (*Regirant entre'ls papers que's treu de la butxaca y deturant la mirada en un d'ells*). Just! La primera quartilla del capítol setè de «La mort d'en Pere Martre» la meva primera novela. No està mal aquest comensament. (*Llegint*). «La nit recullirà la seva ala tenebrosa de misteri, y sorgirà el nou jorn amb vibracións lluminoses. Y les campanes brandaràn per mi. Vaig a morir!... La vida es pera mi quelcòm feixuch de lo que cal fugirne. La vida es martiri, torment, suplici»...

ESCENA X

DIT *y* BONIFACI

Bonifaci. Gracies a Deu que'l trobo.

Joan. Ah! es vostè senyor Bonifaci?

Bonifaci. (*Pel paper*). Vaja, vaja! cartetes d'enamorat?... Algún *enredo*?... Quí es ella?

Joan. (*Aixecant el paper amb ayre triomfal*). Se tracta d'una cosa molt més seria. Es la primera quartilla del capítol setè de «La mort d'en Pere Martre». Una novela civil y futuriste qu'estich fent.

Bonifaci. Vostè sempre amb la seva manía d'escriure.

Joan. Serà un èxit; no ho dupti. Es d'un genre interesant y nou. Li và bé el titol? «La mort d'en Pere Martre».

Bonifaci. El de la montanya?

Joan. No, senyor. En Pere Martre es una víctima de la pobresa intelectual de la societat del día. Es un home incomprès.

Bonifaci. Yncomprès?... Per què?

Joan. A causa del geni no l'entén ningú.

Bonifaci. Que potser parla esperanto?

Joan. La gent no entén el seu geni.

Bonifaci. Deu tenir un genit molt extrany, eh?

Lluis. No'm comprèn, vostè, no'm comprèn.

Bonifaci. Aixís a vostè li passa lo mateix que a n'en Pere Martre.

Lluis. Per això té d'acabar suicidantse. El moment del suicidi es d'una gran força dramàtica... Les seves darreres declaracións... Vol que les hi llegeixi?

Bonifaci. No, no; may n'he volgut saber rès de qüentos, ni novelas. No'm vinguin amb histories. Prou que'n passa un a n'aquesta vida! (*Amb tò misteriós*). Miri: ara mateix...

Joan. (*Rihent com comprenentlo*). Alguna de les seves?

Bonifaci. (*Besantse les puntes dels dits amb gran ponderació*). Una rossa. Ay, quina rossa! Un angell... Hi tinch una debilitat per les rosses.

Joan. Ah! pillet.

Bonifaci. (*Amb la mateixa ponderació*). Ni la Fornarina, creguim!

Joan. Però y la Tula?

Bonifaci. No me'n parli. No vull saberne rès. Vaig enterarme que d'amagat meu sostenía relacións amb un *chauffeur*. Es una desagraída.

Joan. (*Amb un sospir*). Ay!...

Bonifaci. Enamorat?... Y potser també l'enganya amb un *chauffeur*?

Joan. (*Misteriós*). No...

Bonifaci. Bé, vaja si; no m'ho expliqui; massa que's coneix qu'està enamorat. Ja m'ho contarà un altra día. Ara es tart y he vingut per un altra cosa. Un favor.

Joan. Demani; ja sab que'l té concedit.

Bonifaci. Cà, coses de la rossa. Un capritxo. Aquesta nit se l'hi ha ficat al magi que haig d'acompanyarla a la *Rabassada*. Vol anar en el Funicular. Però com que la dòna, sab? es tant d'aquella manera, podría sospitar y... rès qu'he pensat amb vostè.

Joan. (*En broma*). Ah, vaja, vostè vol que mati à la seva senyora!

Bonifaci. (*Rihent*). Sempre està de broma!... Ja veurà: he pensat en que vostè, després de sopar, sería tan amable de passarme a buscar a casa *per anar a l'Atenèu* sab?... Axís la dòna no'n sospitarà rès y'm deixarà sortir.

Joan. Conti amb mí; no faltava més. A les nou me té a casa seva.

Bonifaci. (*Mirant el seu rellotge*). Donchs, amb el seu permís, me'n vaig. Es tardíssim. Encara haig d'anar a casa d'ella. (*Encaixant*). Gracies, Joan; cregui que...

Joan. (*Acompanyantlo a la porta*). Vol callar! Fins a després. Passihobé

Bonifaci. Estigui bò.

(Mutis pel fons).

ESCENA XI

JOAN *y* LAURA *pel fons*

(Apareix Laura, seria, malhumorada y avansa vers al seu quarto fiigint no adonarsen d'en Joan que despedeix a n'en Bonifaci).

Joan. (*Suplicant*). Laura!

Laura. (*Deturantse*). Me creya que havíem convingut en que desde avuy s'abstindría de dirigirme la paraula.

Joan. Oh, un moment. Li prego.

Laura. (*Trayentse'l barret donant mostres de malhumor*). Hem acabat: el feya un home de paraula.

Joan. Vúlgui escoltarme. Per favor!

Laura. No tinch perquè sentir les seves vulgaritats.

Joan. Un minut!

Laura. Encara un altra vegada?

Joan. (*Volent adoptar una actitut melodramàtica mitj misteriosa, sense exagerar*). Serà la última, Laura. Li juro.

Laura. (*Transició. Sorpresa*). Com? Se'n và?...

Joan. (*Misteriós*). Qui sab!

Laura. (*Molt intrigada y amb cert interès*). Un viatje, potser?...

Joan. Tal volta...

Laura. (*Cada vegada més intrigada*). Y se'n và lluny?... A l'estranger, potser?...

Joan. (*Seguint la comedia veyent qu'ella s'hi interessa*). Ah, Laura!...

Laura. Ja s'hi hà pensat bé. Realment un viatje llarch es una cosa que cal pensarla. La familia, els amichs...

Joan. (Me sembla que l'esceneta del cuixí no hi vindría del tot malament ara.)

Laura. Y s'hi estarà molt temps?

Joan. (*Am veu fosca*). Molt! Molt temps! Per lo que hi faig a Barcelona!

Laura. No'l creya capàs de... de viure tant de temps fòra.

Joan. (*Atrevintse*). Oh! Laura, Laura!... Si vostè volía!...

Laura. (*Veyent que torna a atrevirse. Amb fredor y cerimoniosament*). Li desitjo un bon viatje.

Joan. (*Desesperat*). Vostè'm tanca les portes del cel... Jo sense vostè...

Laura. Prou! S'ha acabat la nostra conversa!

Joan. (*Després d'un moment, com dubtant y com prenent de sobta una gran determinació. Sempre amb un tò y una actitut misteriosos*). Un moment, Laura. En el meu *viatje* per rès necessito d'un preciós objecte que en altres circunstancies hauría pogut fer la meva felicitat. (*Entregantli el retrat que treurà junt amb altres papers que deixarà oblidats sobre la taula*). Tingui: millor estarà en les seves mans.

Laura. Còm? El meu retrat?... Quin atreviment!

Joan. Sí, senyora; no'm fà vergonya confes-

sarho. El vareig pendre de l'àlbum de la seva germana.

Laura. Oh! la seva acció es incalificable!

Joan. Me sembla qu'ara no'm trobarà pas un home vulgar. Això no més passa que en les noveles (*Ynclinantse amb una gran reverencia*). Senyora.

Laura. (*Fent per anarsen*). Passihobé.

Joan. (*Fent un badall*). Aaaaaa!... Un altra disgust: més sòn. Ara si que no anirà malament una dormideta. (*Desde la porta amb un altra reverencia*). Senyora!

(Mutis, porta esquerra, segona).

ESCENA XII

Laura. (*Fingint mirar una revista, ha observat amb curiositat la sortida d'en Joan. Llarga pausa*). Sembla impossible. No'l creya pas capàs d'un sacrifici tant gran. Marxa a l'estranger per mi, si, per mí, a causa de la meva indiferencia. (*Pensativa*). Potser hauré sigut massa crudel amb ell?... La veritat es que no s'ho mereix del tot. Pobre Joan! Se condemna a allunyarse de la patria, d'amichs, parents, de tot, pera morir tal vegada, allà, en un país de boyra y de fret, en la horrorosa solitut d'una cambra d'hotel... Ah! Y es per mi que ho fà, per mi!... (*Adonantse del paper que'n Joan haurà oblidat sobre la taula*). Que's això? Ub paper d'ell? .. Sí, sí... (*Després d'un moment de dupte, vensuda per la curiositat, llegeix amb veu més tremolosa a mida que avansa en la lectura*). «La nit recullirà

la seva ala tenebrosa de misteri y sorgirà el nou jorn amb vibracións lluminoses. Y les campanes brandaràn per mí. Vaig a morir! La vida es pera mi quelcòm feixúch de lo que cal fugirne. La vida es martiri, es torment, suplici». *(Amb un gran crit)*. Oh!... Sí!... El suicidi! el suicidi!!!... Vol matarse, potser en n'aquests moments, ja ho haurà fet. Aquest es el viatje de que'm parlava...: *(Corrent amb desesperació porta fons. Cridant)*. Joseph, Joseph!... Potser no hi serèm a temps.

ESCENA XIII

DITA *y* CAMBRER

Cambrer. *(Aparaixent esverat pels crits)*. Què hi hà?... Què passa?...

Laura. Per l'amor de Déu! El senyoret! *(Amb horror)*. Es allí! Me temo una desgracia.

Cambrer. Eh?... *(Corrent vers la porta y empenyentla)*. Tencada.

Laura. Ah! Tencada! Ha tencat la porta!!!... *(Escoltant amb esglay)*. Calli, calli... sent?... El panteig de l'agonía!

Cambrer. *(Després d'escoltar)*. El panteig? D'això s'en diu roncar...

Laura. *(Amb horror com allunyant una visió)*. Oh! si, si... es segur! Se deu haver enmetzinat!

Cambrer. Y ara!... Què diu?...

Laura. *(Amb crits desesperats y amb grans cops a la porta)* Joan! Joanet!... *Juanito!*... Soch jo; obri, obri!...

Cambrer. (Vaja una manera de despertar al senyoret! No ho entench).

Laura. Obri, obri... Soch jo, la *seva* Laura! (*Com sentint soroll, amb un crit d'alegría*). Ah, sí... sí!... Ell!...

ESCENA XIV

DITS *y* JOAN

Joan. (*Apareixent, amb gran sorpresa*). Vostè?...

Laura. (*Cridant*). Sí; jo que vinch a salvarlo. Ha de viure!

Cambrer. (Me sembla que aquí hi faig nosa!

(Mutis).

Joan. (*Sense compendre l'actitut de Laura*). Perfectament d'acort. No'n tinch pas ganes de morir.

Laura. Soch seva, sent?... soch seva! No m' agrada gayre, però per evitar una desgracia...

Joan. (*Dissimulant un badall*). (Una desgracia?... S'haurà tornat boja?)

Laura. (*Apropantshi apassionadament*). L'he contrariat?... No hi pensi més, Joan. Pensi en un altre temps. En la ditxa que'ns espera. Ha plorat?

Joan. Jo?... (*Ofegant un altre badall*). Per què haig d'haver plorat, jo?

Laura. Oh, sí; no ho negui. Té'ls ulls inflats; plorosos... (*Insistint, creyent qu'ell fingeix*). No vulgui desesperarme! L'indiferencia de vostè es potser la convicció de l'home fort

que rès del mon pot tòrcer? S'empenya en persistir en l'idea del suicidi? Ah, no!... Sería una venjansa horrible. Me mataría el remordimont.

Joan. (No hi hà dubte. Pobreta! S'ha trastocat!)

Laura. (*Abrassantlo*). Joan, Joan; no sigui crudel. Perdonim! L'he despreciat avans sols per coquetería, però estich decidida a casarme amb vostè. Y no torni a escriure cartes com aquesta. No sap el disgust que m'ha donat!

Joan. (*Comprenentho tot*). Ah!...

Laura. Gracies, gracies, amor meu. La Providencia ha fet que descobrís a temps el paper revelador. Tingui, tingui; me crema les mans.

(Li entrega'l paper).

Joan. (Sempre ho havía dit que aquesta novela sería un èxit). (*Abrassantla*). Sí, donèm gracies a Déu... De manera que m'estimes?... Tórnemho a dir. Es tan deliciosa la música d'aquestes paraules!

ESCENA XV

LAURA, JOAN, REMEYS, LLUIS *y* MARÍA

(María y Lluis, seguits de Remeys, apareixen moixos, amb el cap baix, reflexant contrarietat y desanimació. Llarga pausa).

Remeys. Ja us ho deya, jo. Això de desfer la creu del matrimoni costa molts diners,

molt temps y molts mals de cap y disgustos.

Lluis. (*A una banda de l'escena*). (Ja m'ho podía pensar. D'un advocat escullit per ella no podía esperarsen rès de bò).

Maria. (*A l'altra banda de l'escena*). (M'hauría d'haver bastat qu'ell preferís al senyor Bías pera anarmen tot seguit a trovarne un altre. Valent advocat!)

Remeys. (*Amb sorpresa, adonantse de «l'intimitat» de Joan y Laura*). Però. . ¡y ara, sant cristià!... Qu'es aixó?...

Lluis. (*També amb gran sorpresa*). Joan!

Joan. (*Rihent*). Rès. Ens casèm.

Maria. Còm!...

Joan. Còm?... Com els altres. Anant a l'iglesia, una creu a l'ayre (*fent com si dongués una benedicció*) y...

Laura. ...y sortint convertits en una ditxosa parelleta com vosaltres.

Maria. (*Mirant a qúa d'ull a Lluis*). ¡Vaja una parelleta!

Lluis. (*Mirant a qúa d'ull a María*). Efectivament!

Remeys. (*A Maria y Lluis*). Y no us diu rès l'exemple d'aquests?

Lluis. (*Amb timidesa. Donanthi molta expressió*. Això diguiu a n'ella.

Maria. (*També amb timidesa. A Lluis*). A n'aquesta pregunta podría contestarhi millor vostè mateix.

Laura. Ja hi tornèu a ser amb les vostres renyines?...

Lluis, (*Apesarat, sens deixar de mirar a qúa d'ull a María*). El nostre assumpte aquesta

vegada no té solució. Hem tingut una escena terrible.

Joan. Bà, bà; total, rès. Què fora l'amor sense aquestes entremeliadures? Una criatura tonta y ensopida.

Laura. Suposo que en uns moments per nosaltres de tanta alegría, no'ns voldreu donar el disgust de véurehos amb aquestes cares tan tristes.

Lluis. Ella'n té la culpa,

Maria. La culpa la tens tota tú,

Lluis. Sense que tú m'hi haguessis obligat, jo no hi hauría pensat may en el divorci.

Laura. El divorci... (*Resoltament y amb franca alegría*). Vaja, vaja; en celebració del nostre prometatje, us feu una abrassada ara mateix.

Joan. Tant mateix, espero que no'ns voldreu aygualir la festa. A n'el nostre casament hi heu d'assistir com un matrimoni model.

Remeys. Y a propòsit, noys. El día de bodes ha de ser una festassa. Hem de fer un gran banquet.

Joan. (*Rihent*). Sí. Y amb molts plats. Tot lo que vulgui.

Laura. (*A Marìa*). Què hi dius, tú... (*A Lluis*). Senyor cunyat: una abrassada a la María.

Maria. (*Romansejant y amb irrèsistibles ganes de fer les paus*). (Si no fos pel ví del marquès de Vilatorta...)

Lluis. (*Amb tantes ganes com ella de reconciliarse*). (La veritat es que això del divorci...)

Laura. (*A Maria y Lluis empenyentlos*). Una abrassada y les paus,

Maria. (*Front a front de Lluis sense gosar

mirarlo a la cara. Amb manyagaría). Y t'aconsolarás a menjar sopa de peix?

Lluis. (*Amb el cap baix com parlant per ell.*) Si fet y fet es la sopa que'm proba més!

Joan. (*Empenyentlos a abrassarse*). Apa criatures. Si no'n fan pagar rès d'abrassarse.

(Lluis y María s'abrassen de bona gana. Laura y Joan piquen de mans).

Maria. (*Abrassada a Lluis amb tò de mimosa reconvenció*). Ens barallarem mai més?

Lluis. Casi estíc temptat de respóndret que si (*Tornant a abrassarla*). Dona tant de gust fer les paus, després!

Remeis. Sí, y sense haver dinat encara mès. Us devéu estar morint de debilitat.

Joan. Com? No heu dinat?

Laura. (*Picant de mans amb grans crits d'alegría*). Una idea! Se m'acut una idea! Aném tots plegats a dinar al restaurant.

Lluis. (*Fent un badall*). Aprobat. No vindrà pas malament.

Joan. Magnífich. Sí, sí,...

(Ell y Laura se posen el capell).

Maria. Vostè també vindrà amb nosaltres, mamá.

Remeis. No tinch gana, però farè un sacrifici. Una bona mare's dèu als fills!

(Després de dir els darrers *bocadillos*, Laura s'agafa del bras d'en Joan, y María del d'en Lluis, però, en el moment en que Remeis diu la darrera frase, fer, tots plegats, com si se dispossesin a sortir mentres cau el

TELÓ RÁPIT

Obra dels mateixos autors

La Barcelonina, comedia en tres actes.

Preu 1 pesseta. - Núm. 89